

Dr hab. Marzenna Cyzman

Wykaz zagadnień oraz spis lektur do egzaminu z teorii literatury i poetyki dla studentów polonistyki

I Zagadnienia teoretycznoliterackie:

1. Nauki humanistyczne i przyrodnicze – ujęcie tradycyjne i nowoczesne.
2. Teoria literatury jako nauka humanistyczna.
3. Filologia.
4. Tradycyjne i nowoczesne podejście do pojęcia i funkcji teorii literatury.
5. Kulturowa teoria literatury.
6. Filozoficzne źródła zagadnień teoretycznoliterackich.
7. Teoria literatury, interpretacja dzieła literackiego, metodologia badań literackich, poetyka (repartycja pojęć).
8. Interpretacja dzieła literackiego (podejście obiektywistyczne i konstruktywistyczne).
9. Pojęcie twórczości.
10. Autor i podmiot mówiący w dziele literackim (problematyka intencji autorskiej).
11. Pojęcie dzieła literackiego.
12. Językowe tworzywo dzieła literackiego.
13. Tekst dzieła literackiego.
14. Dzieło literackie a książka (ujęcie socjologicznoliterackie).
15. Dzieło literackie jako przedmiot komunikacji literackiej.
16. Funkcje dzieła literackiego.
17. Dzieło literackie wobec innych sztuk i dziedzin kultury.
18. Dzieło literackie wobec innych dzieł literackich: relacje międzytekstowe (tradycja literacka, konwencja literacka, gatunek literacki, aluzja literacka).
19. Aksjologia dzieła literackiego.

II Zagadnienia ze stylistyki i poetyki dzieła literackiego:

1. Epika, liryka, dramat – tradycyjne wyznaczniki rodzajów literackich.
2. Gatunek literacki, ujęcie klasyczne i obecna sytuacja gatunku.
3. Kompozycja dzieła literackiego.
4. Estetyczna waloryzacja wszystkich poziomów organizacji językowej tekstu dzieła literackiego.
5. Pojęcie stylu, odmiany stylów.
6. Stylizacja: jej odmiany i funkcje.
7. Główne rodzaje środków stylistycznych.
8. Metafora.
9. Fonostylistyka: organizacja brzmieniowa tekstu literackiego.

10. Pojęcie wiersza (liryka, wiersz, poezja).
11. Wersologia: systemy wiersza polskiego.
12. Wiersz wolny.
13. Narrator i narracja.
14. Świat przedstawiony dzieła literackiego i jego elementy (postać, czas, przestrzeń, zdarzeniowość).
15. Podmiot liryczny i monolog liryczny.
16. Dramat a teatr: historyczne ukształtowanie relacji i ich znaczenie dla poetyki dramatu.
17. Formy wypowiedzi dramatycznej (dialog, monolog).

SPIS LEKTUR Z TEORII LITERATURY I POETYKI

Podręczniki i opracowania szczegółowe:

- Arystoteles**, *Poetyka*, przekł. i oprac. H. Podbielski, Wrocław 1983 (BN seria II, nr 209). Ze *Wstępu* — fragmenty dotyczące „mimesis” i „katharsis” oraz budowy tragedii.
- Auerbach E.**, *Mimesis*, Warszawa 1968, t. 1, rozdz. *Blizna Odyseusza*.
- Bachtin M.**, *Epos a powieść*. „Pamiętnik Literacki” 1970, z. 3; także w: *Studia z teorii literatury. Archiwum przekładów „Pamiętnika Literackiego”*, Wrocław 1977; także w: tenże, *Problemy literatury i estetyki*, Warszawa 1982.
- Balcerzan E.**, *Sytuacja gatunków*, w: tenże, *Przez znaki*, Poznań 1972 (stąd wstęp: s. 132—133 oraz trzy warianty obecności gatunków w poezji: s. 150—194).
- Błoński J.**, *Dramat i przestrzeń*. „Dialog” 1977, nr 8; także w t. zbior.: *Przestrzeń i literatura*, red. M. Głowiński i A. Okopień-Sławińska, Wrocław 1978 oraz w antologii: *Problemy teorii dramatu i teatru*, oprac. J. Degler, Wrocław 1988.
- Burzyńska A., Markowski M. P. (red.)**, *Teorie literatury XX wieku. Podręcznik*, Kraków 2006 (wstęp).
- Collini S. (red.)**, *Interpretacja i nadinterpretacja / Umberto Eco oraz Richard Rorty, Jonathan Culler, Christine Brooke-Rose*, przeł. T. Bieroń, Kraków 1996.
- Dłuska M.**, *Wiersz*. „Język Polski” 1962, nr 1/2.
- Dobrzyńska T.**, *Warunki interpretacji wypowiedzi metaforycznych*, w t. zbior.: *Teoria tekstu*, red. T. Dobrzyńska, Wrocław 1986; przedr. w: taże, *Mówiąc przenośnie... Studia o metaforze*, Warszawa 1994.
- Fish S.**, *Interpretacja, retoryka, polityka. Eseje wybrane*, red. A. Szahaj, Kraków 2008 (wybrany esej).
- Gajewska A., Mizerkiewicz T. (red.)**, *Ćwiczenia z poetyki*, Warszawa 2006.
- Głowiński M.**, *Gatunek literacki i problemy poetyki historycznej*, w t. zbior.: *Proces historyczny w literaturze i sztuce*, red. M. Janion i A. Piorunowa, Warszawa 1967.
- Głowiński M.**, *O stylizacji*, w t. zbior.: *Problemy socjologii literatury*, red. J. Sławiński, Wrocław 1971; także w antologii: *Stylistyka polska*, Warszawa 1973 oraz w: tenże, *Style odbioru*, Kraków 1977 i *Intertekstualność, groteska, parabola*, Kraków 2000.
- Głowiński M.**, *Tradycja literacka. Próba zarysowania problematyki*, w: tenże, *Intertekstualność, groteska, parabola*, Kraków 2000 (jako *Prace wybrane* Michała Głowińskiego, t. 5).
- Górski K.**, *Aluzja literacka*. „Twórczość” 1961, nr 8; także w: tenże, *Z historii i teorii literatury* [seria 2], Warszawa 1964 oraz w antologiach: *Stylistyka polska*, Warszawa 1973 i PTL 1, [od wyd. 2!], (Tylko część ogólna i tzw. aluzja bezpośrednia).

Hirsch E. D., *Interpretacja obiektywna*, przeł. P. Graff, „Pamiętnik Literacki” 1977.

Ingarden R., *Szkice z filozofii literatury*, Kraków 2000. (pojęcie konkretyzacji estetycznej).

Jasińska M., *Narrator w powieści*. „Zagadnienia Rodzajów Literackich” 1962, z. 1.

Kurkowska H., Skorupka S., *Stylistyka polska. Zarys*, Warszawa 1959 i wyd. nast. (dobra orientacja w szczegółowej problematyce stylistycznej).

Madejski J., Iwasiów S., *Interpretacyjny słownik terminów literackich*, Szczecin 2017.

Mukařovský J., *Dialog a monolog*, w: tenże, *Wśród znaków i struktur*, Warszawa 1970.

Okopień-Sławińska A., *Rola konwencji w procesie historycznoliterackim*, w t. zbior.: *Proces historyczny w literaturze i sztuce*, red. M. Janion i A. Piorunowa, Warszawa 1967.

Rorty R., *Teksty i grudki*, [w:] tenże, *Obiektywność, relatywizm i prawda*, Warszawa 1999.

Rosner K., *Świat przedstawiony a funkcja poznawcza dzieła literackiego*, w: PTL 2; dostępne także jako prwdr. w: „Studia Estetyczne” t. 7 (1970).

Sawicki S., *Między autorem a podmiotem mówiącym*. „Pamiętnik Literacki” 1977, z. 2; także w: tenże, *Poetyka — interpretacja — sacrum*, Warszawa 1981.

Sawicki S., *Problematyka aksjologiczna w badaniach literackich*, w t. zbior.: *Problematyka aksjologiczna w nauce o literaturze*, pod red. S. Sawickiego i A. Tyszczyka, Lublin 1992; także w: tenże, *Wartość — sacrum — Norwid*, Lublin 1994.

Sawicki S., *Wokół opozycji: wiersz-proza*, w t. zbior.: *Metryka słowiańska*, pod red. Z. Kopczyńska i L. Pszczołowska, Wrocław 1971; także w: PTL 2; oraz w: tenże, *Poetyka — interpretacja — sacrum*, Warszawa 1981.

Skwarczyńska S., *Systematyka głównych kierunków w badaniach literackich*, t. 1, Łódź 1948, rozdz. 1: *Filologia*.

Sławiński J. (red.), *Słownik terminów literackich*, Wrocław 1982 i inne wyd.

Sławiński J., *Analiza, interpretacja i wartościowanie dzieła literackiego*, w t. zbior.: *Problemy metodologiczne współczesnego literaturoznawstwa*, red. H. Markiewicz i J. Sławiński, Kraków 1976, przedr. w: tenże, *Próby teoretycznoliterackie*, Warszawa 1992 i wyd. nast.

Sławiński J., Okopień-Sławińska A., Głowiński M. (red.), *Zarys teorii literatury*, Wrocław 1967 i wyd. nast.

Stoff A., *Dramat i czas*. „Acta Universitatis Nicolai Copernici” Filologia Polska 45, Toruń 1995 oraz nadbitka.

Stoff A., *Formy wypowiedzi dramatycznej*, Toruń 1985.

Stoff A., *Poetyka i semantyka literackich zobrazowań przestrzeni miasta*, w t. zbior.: *Miasto — kultura — literatura*, red. J. Data, Gdańsk 1993; przedr. w: tenże, *Studia z teorii literatury i poetyki historycznej*, Lublin 1997 (cztery zakresy problematyki przestrzeni literackiej).

Stróżewski W., *Dialektyka twórczości*, Kraków 1983, rozdz. 1.1: „Twórczość” i pojęcia pokrewne, s. 11–17 oraz 4.2.1: *Zasadnicze pytania dialektyki twórczości*, s. 181–189.

Szahaj A., *Zniewalająca moc kultury*, [w:] S. Fish, *Interpretacja, retoryka, polityka. Eseje wybrane*, red. A. Szahaj, Kraków 2008; także w: A. Szahaj, *Zniewalająca moc kultury*, Toruń 2004: *Granice anarchizmu interpretacyjnego*; „*Nie ma niczego poza interpretacją*” – tak o rzecze Stanley Fish.

Zgorzelski Cz., *Historycznoliterackie perspektywy genologii w badaniach nad liryką*, „Pamiętnik Literacki” 1965, z. 2 oraz w: PTL 2 (tylko własna propozycja genologiczna autora, do dyskusji — rozdz. 2).

UWAGA!

Ze względu na fakt, że niektóre zagadnienia z poetyki i teorii literatury nie zyskały satysfakcjonującego opracowania teoretycznego, obowiązuje znajomość treści wskazanych na wykładzie z teorii literatury, a także w czasie trzech semestrów poetyki.